

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

Informativni Bilten

Published by

Januar - Juni 2016

SADRŽAJ.....	1
ŠESTOMESEČNI IZVEŠTAJ RADA	2
POSETE I AKTIVNOSTI USTAVNOG SUDA.....	4
LIČNA ISKUSTVA I PRAKSE.....	7
ESLjP – VAŽNE ODLUKE.....	11
VENECIJANSKA KOMISIJA - VAŽNI DOGAĐAJI.....	13
PRESUDE.....	14
KO MOŽE PODNETI ZAHTEV U USTAVNOM SUDU.....	15
PODNOŠENJE ZAHTEVA.....	16

Ustav Kosovo - Poglavlje VIII

Ustavni sud

Član 112

[Osnovna Načela]

1. Ustavni sud je konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava i saglasnosti zakona sa Ustavom.
2. Ustavni sud je potpuno nezavistan u obavljanju svojih dužnosti.

Sastav Ustavnog suda

Ustavni sud Republike Kosovo je sastavljen od 9 (devet) sudiјa.

Sudije Ustavnog suda Republike Kosovo se imenuju u skladu sa članom 114 [Sastav i Mandat Ustavnog suda] Ustava i članovima 6 i 7. Zakona o Ustavnom суду Republike Kosovo.

Nakon osnivanja Ustavnog suda u 2009 godine i u skladu sa bivšim članom 152 [Privremenii Sastav Ustavnog suda] Ustava, 6 (šest) od 9 (devet) sudiјa je imenovao predsednik Republike Kosova na predlog Skupštine.

Od 6 (šest) domaćih sudiјa 2 (dva) su služili za neobnovljiv rok od 3 (tri) godine, 2 (dva) sudiјa su radili bez mogućnosti reizbora tokom perioda od 6 (šest) godina i 2 (dva) sudiјa treba da rade bez mogućnosti reizbora tokom perioda od 9 (devet) godina.

U skladu sa gore navedenim članom 152 [Privremenii Sastav Ustavnog suda] Ustava, 3 (troje) međunarodnih sudiјa je imenovao Međunarodni civilni predstavnik, nakon konsultacije sa predsednikom Evropskog suda za ljudska prava.

Ustavni sud se trenutno sastoji od 9 (devet) sudiјa: 6 (šest) domaćih sudiјa i 3 (tri) međunarodnih sudiјa.

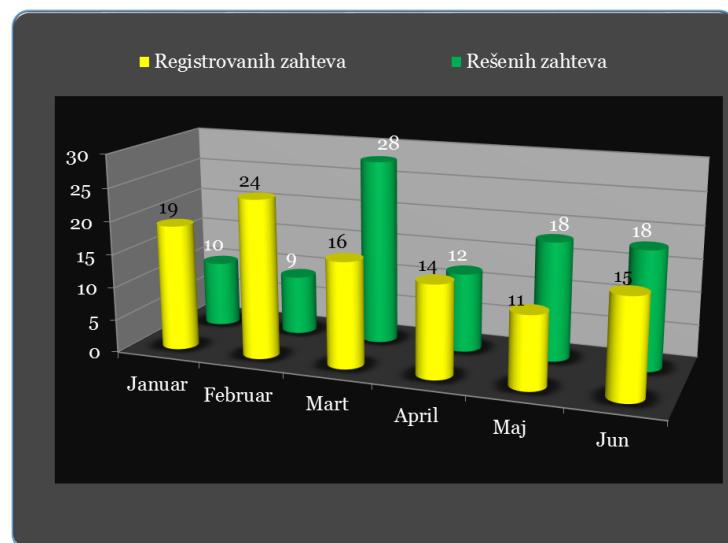
Status predmeta

Tokom šestomesečnog perioda (1. januar - 30. jun 2016. godine), Sud je imao u radu ukupno 200 zahteva/predmeta.

Rešeno je ukupno 95 zahteva ili 47,5% svih slučajeva na raspolaganju.

U ovom periodu je na sajtu Suda objavljeno 73 odluka.

Dinamika primljenih zahteva po mesecima
(1. januar – 30. jun 2016. godine)

Podnošenje zahteva

Nadležnost i ovlašćene stranke za podnošenje zahteva Ustavnom sudu utvrđeni su Ustavom Kosova i Zakonom o Ustavnom sudu Kosova.

Poverenje građana u Ustavni sud se znatno povećalo kao rezultat efikasnog, efektivnog i nepristrasnog rada, tako da je tokom ovog perioda primljeno 99 zahteva, što znači da je u proseku primljeno 16,5 zahteva mesečno.

Struktura podnesenih zahteva je sledeća:

86 individualnih zahteva (od fizičkih lica), ili 86,9%;

13 zahteva od drugih javnih organa (pravnih lica), ili 13,1%.

Raspodela zahteva

U skladu sa članom 22. Zakona o Ustavnom sudu, DRPSA je prosledio sve podnete zahteve shodno članu 13. Ustava. Raspodela zahteva/predmeta sudijama izvestiocima je izvršena u skladu sa pravilom 8 i 34 Poslovnika o radu Suda. Izuzetak od ovog pravila je raspodela zahteva za određivanje privremene mere, koji se prosleđuju u skladu sa pravilom 55. Poslovnika o radu Ustavnog suda i *ad hoc* slučajeva koji predstavljaju sukob interesa, na osnovu člana 18. Zakona o sudovima i u skladu sa pravilom 7 Poslovnika o radu.

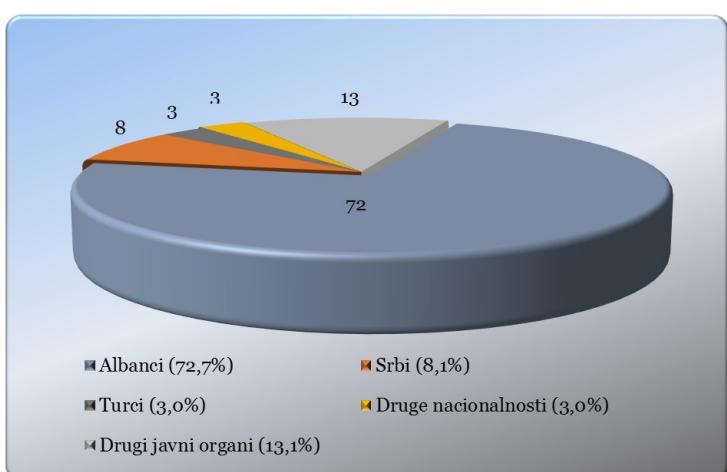
Pristup Sudu i poverenje javnosti u rad Suda

Svi građani Kosova, bez obzira na etničku i versku pripadnost, imaju jednak pristup Ustavnom суду.

Pristup pojedinaca prikazan je na sledeći način:

- 72 zahteva od Albanaca, ili 72,7%;
- 8 zahteva od Srba, ili 8,1%;
- 3 zahteva od Turaka, ili 3,0%;
- 3 zahteva od drugih nacionalnosti, ili 3,0%;
- 13 zahteva su podneli drugi javni organi (pravna lica), ili 13,1%;

Etnička struktura podnositelja zahteva predstavljena u broju i procentima je sledeća:

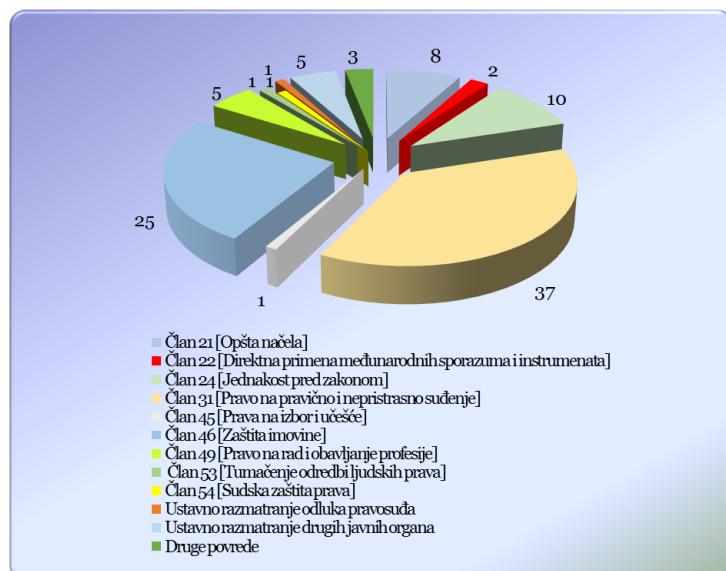

Vrste navodnih povreda

Tipologija navodnih povreda u 99 zahteva primljenih tokom šestomesečnog perioda (1. januar - 30. jun 2016. godine) je sledeća:

- Član 21 [Opšta načela], 8 slučajeva ili 8,1%;
- Član 22 [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 2 slučaja ili 2,0%;
- Član 24 [Jednakost pred zakonom], 10 slučajeva ili 10,1 %;
- Član 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 37 slučajeva ili 37,4%;
- Član 45 [Pravo na izbor i učešće], 1 slučaj ili 1,0%;
- Član 46 [Zaštita imovine], 25 slučajeva ili 25,3%;
- Član 49 [Pravo na rad i obavljanje profesije], 5 slučajeva ili 5,1%;
- Član 53 [Tumačenje odredbi ljudskih prava], 1 slučaj ili 1,0%;
- Član 54 [Sudska zaštita prava], 1 slučaj ili 1,0% ;
- Ustavno razmatranje odluka pravosuđa, 1 slučaj ili 1,0%;
- Ustavno razmatranje odluka državnih institucija, 5 slučajeva ili 5,1%
- Druge povrede, 3 slučaja ili 3,0%

*Navodne povrede po vrsti povrede
(januar – 30. jun 2016. godine)*

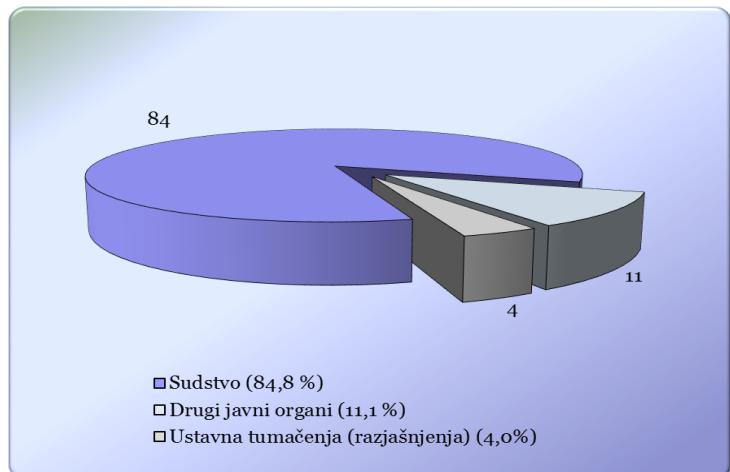

Navodni počinioци povrede prava

- 84 ili 84,8 % zahteva se odnosi na odluke sudova;

- 11 ili 11,1 % zahteva se odnosi na druge javne organe, i
- 4 ili 4,0 % zahteva se odnosi na ustavna tumačenja ili razjašnjenja.

*Navodni prekršioci prava
(1. januar – 30. jun 2016. godine)*

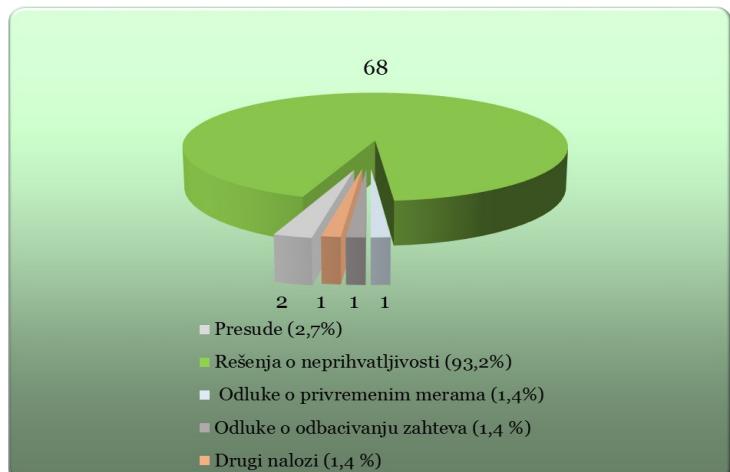

Sednice i veća za razmatranje

Tokom ovog šestomesečnog perioda, Ustavni sud je održao 22 plenarne sednice i 83 veća za razmatranje. Vredi istaći da šest odluka obuhvata više spojenih zahteva, tako da ukupan broj odobrenih zahteva u ovom periodu iznosi 95. Od 1. januara do 30. juna 2016. godine, Ustavni sud je objavio 73 odluke. Struktura odluka je sledeća:

- 2 presude (2,7%),
68 rešenja o neprihvatljivosti (93,2%),
1 odluka o privremenoj meri (1,4%),
1 odluka o odbacivanju zahteva (1,4 %) i
10 odluka (drugi nalozi) (1,4 %)

*Struktura odluka u broju i procentima
(1. januar – 30. jun 2016. godine)*

19 Januar 2016

Sudije Ustavnog suda Republike Kosovo na čelu sa predsednicom Artom Ramom-Hajrizi, učestvovale su na Međunarodnoj konferenciji organizovanu od strane Kancelarije Saveta Evrope na Kosovu na temu: "Tumačenje i primena Evropske konvencije o ljudskim pravima od strane Ustavnih sudova zemalja Zapadnog Balkana", koja je održana u hotelu "Swiss Diamond" u Prištini.

Nakon pozdravnog govora, predsednica Rama-Hajrizi je u nastavku diskutovala o izazovima i perspektivama primene Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP) od strane Ustavnog suda Kosova.

Ona je iznela detaljno objašnjenje o praksama primene EKLJP-a tokom procesa odlučivanja u Ustavnom судu Kosova, pri čemu je izdvojila specifične slučajevе koji su razmotreni do sada, kao i o naporima uloženim od sudija i pravnih savetnika Suda za prevazilaženje izazova u tom pogledu.

U nastavku konferencije su govorili i zamenik predsednika Ustavnog suda Turske, g. Engin Yıldırım, kao i gđa Tatiana Termacic, rukovodilac Odeljenja za nacionalno sprovođenje ljudskih prava u okviru Saveta Evrope.

23 Januar 2016

Grupa studenata za postdiplomske studije iz Univerziteta u Beču i Evropskog Inter-univerzitetskog centra za ljudska prava i demokratizaciju sa sedištem u Veneciji je posetila Ustavni sud Republike Kosovo.

Studenti su izrazili interes posebno za odluke Ustavnog suda u slučajevima povrede individualnih prava i sprovođenja sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava tokom razmatranja zahteva.

10 Februar 2016

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, Arta Rama-Hajrizi, je primila novog ambasadora Republike Hrvatske u našoj zemlji, gđu Mariju Kapitanović, u sredu, 10. februara 2016. godine.

Predsednica Rama-Hajrizi je prvo poželeta uspeh na novoj dužnosti ambasadoru Kapitanović, koju je zatim informisala u vezi sa sastavom, dosadašnjim radom, kao i odlukama Suda koje su važne za politička zbivanja u zemlji.

Ambasador Kapitanović je obećala jačanje podrške koju je Hrvatska dala institucijama Kosova za članstvo u različitim međunarodnim organizacijama, prilikom čega je ocenila kao veoma važnu ulogu Ustavnog suda u procesu evropskih integracija naše zemlje, naglašavajući značaj institucionalne nezavisnosti i nezavisnosti u odlučivanju suda.

24 Februar 2016

Delegacija Ustavnog suda Republike Kosovo, na čelu sa predsednicom Suda Artom Rama-Hajrizi, otpotovala je u zvaničnu posetu Tirani.

Tokom boravka u glavnom gradu Albanije, delegacija Ustavnog suda Kosova se sastao sa predsednikom Ustavnog suda Republike Albanije, g. Bashkim Dedja, predsednikom Vrhovnog suda Republike Albanije, g. Xhezair Zaganjori i ministrom pravde Republike Albanije, g. Ylli Manjani.

Delegaciju Ustavnog suda Kosova i predsednicu Rama -Hajrizi je na odvojenom sastanku primio i predsednik Republike Albanije, g. Bujar Nishani.

2 Mart 2016

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi i sudija Ustavnog suda gđa Gresa Caka-Nimani su u sredu, 2. marta 2016. godine, dočekale pomoćnika administratora Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) za Evropu i Evro-Aziju, g. Thomasa Melia i direktora USAID-a za Kosovo, g. Jamesa Hopea.

Predsednica Rama-Hajrizi se zahvalila g. Meliu na stalnoj podršci koju USAID pruža Ustavnom суду Kosova od samog osnivanja, ocenjujući doprinos ove misije kao veoma važan za vladavinu prava na Kosovu.

Pomoćnik administratora USAID-a za Evropu i Evro-Aziju g. Thomas Melia, je obećao dalju podršku za Ustavni sud od strane misije koju vodi.

10 Mart 2016

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama - Hajrizi, je u četvrtak, 10. marta 2016. godine, dočekala glavnog pravnog savetnika Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID), g. Johna Simpkinsa.

Predsednica Rama-Hajrizi je prvo upoznala g. Simpkinsa u vezi sa organizacijom, sastavom i procesom rada Ustavnog suda i izrazila zahvalnost za pomoć koju je pružila misija USAID na Kosovu u izgradnji profesionalnih kapaciteta i infrastrukture od osnivanja Suda.

Glavni pravni savetnik USAID-a, g. John Simpkins, nakon što je čestitao predsednici Rama - Hajrizi na dosadašnjem radu institucije koju vodi, ponovio je nastavak podrške koju je USAID dao Ustavnom суду do sada.

24 Mart 2016

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, i sudija Ustavnog suda gđa Gresa Caka-Nimani su dočekali delegaciju iz Advokatske komore Kosova, na čelu sa predsednikom, g. Osmanom Havollijem, u četvrtak, 24. marta 2016. godine.

Tokom razgovora, obe strane su diskutovale o različitim pitanjima vezanim za produbljivanje međusobne saradnje putem razmene iskustava i organizacije zajedničkih obuka, kako bi omogućili advokatima da što stručnije i efikasnije zastupaju stranke pred Ustavnim sudom.

8 April 2016

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, se sastala sa predsednikom Vrhovnog suda Republike Albanije, g. Xhezairom Zaganjorijem, u pratnji sudske tog suda, g. Toma Ndrecaja, u petak, 8. aprila 2016. godine.

Tokom razgovora, obe strane su razmenile ideje i stanovišta o daljem unapređenju rada u dva suda, sa naglaskom na standardizaciji suđenja i doslednosti sudske prakse.

25 April 2016

Na poziv Ustavnog suda Republike Turske, delegacija Ustavnog suda Republike Kosovo na čelu sa predsednicom, gđom Artom Ramom-Hajrizi, je otputovala u Ankaru.

Predsednica Rama-Hajrizi i delegacija Ustavnog suda Kosova su bili pozvani da učestvuju na Međunarodnom simpozijumu sa temom: "Izvršenje presuda koje se odnose na ustavne žalbe i njihovo dejstvo", koji se održao u glavnom gradu Turske povodom obeležavanja 54. godišnjice osnivanja Ustavnog suda Turske.

Tokom boravka u Ankari, predsednica Rama-Hajrizi se sastala i sa predsednikom Ustavnog suda Turske, g. Zühtü Arslanom sa kojim su potpisali memorandum o saradnji.

Memorandum saradnje sadrži niz zajedničkih aktivnosti u oblasti pravnih istraživanja, profesionalnih obuka i razmene iskustava između dva ustavna suda.

11 Maj 2016

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, je dočekala predsednika Ustavnog suda Republike Albanije, g. Bashkima Dedju, zajedno sa sudijama ovog suda: gđa Altina Xhoxhaj i g. Fatmir Hoxha.

Predsednica Rama-Hajrizi i predsednik Dedja su razmatrali pitanja od opštег interesa za funkcionisanje sudstva dveju država i ovom prilikom obe strane su razmenile mišljenja u vezi sa produbljivanjem saradnje između dva Ustavna suda.

30 Maj 2016

Uz podršku Ambasade Sjedinjenih Američkih Država na Kosovu, predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo gđa Arta Rama-Hajrizi, boravila je u zvaničnoj poseti američkoj prestonici, Vašingtonu.

Predsednica je pozvana da učestvuje na 13. Međunarodnoj konferenciji Međunarodnog udruženja sudija, na temu: "Žene sudije i vladavina prava: Ocjenjivanje prošlosti, u očekivanju budućnosti", koja je ove godine održana u Vašingtonu.

Tokom boravka u američkoj prestonici, pored susreta sa sudijama ustavnih i vrhovnih sudova mnogih zemalja sveta, predsednica Rama-Hajrizi je obavila posetu i Vrhovnom sudu SAD, kao i Apelacionom sudu Distrikta Kolumbija.

21 Jun 2016

Na poziv Ustavnog suda Republike Slovenije, delegacija Ustavnog suda Republike Kosovo na čelu sa predsednicom gđom Artom Ramom-Hajrizi, otputovala je u slovenački grad Bled.

Delegacija Ustavnog suda Republike Kosovo je bila pozvana da učestvuje na ceremoniji proslave 25. godišnjice osnivanja Ustavnog suda Slovenije, kao i međunarodnoj konferenciji koja se održala na godišnjicu osnivanja tog suda.

Tokom boravka u Sloveniji, predsednica Rama-Hajrizi se sastala i sa predsednikom Ustavnog suda Slovenije, g. Miroslavom Mogetičem.

Sevdail Kastrati

Program stažiranja u Evropskom Sudu za ljudska prava Strazbur

Kao jedan od učesnika projekta finansiranog od strane Vlade Švajcarske uz podršku Kancelarije Saveta Evrope u Prištini, proveo sam pet meseci obuke u Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu, između 1. avgusta i 23. decembra 2014. godine.

Projekat je osmišljen da omogući pravnim službenicima Ustavnog suda Kosova upoznavanje sa radnom metodologijom ESLJP, njegovim principima koji se koriste tokom rada na slučajevima pred Sudom, kao i unapređivanje postojećeg znanja u odnosu na Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i njene protokole Konvencije.

U praktičnom smislu, to znači povećanje našeg znanja na viši nivo, korišćenje metodologije i kvaliteta rada, praćenjem svih standarda koji se mogu primeniti u slučajevima kojima se bavi Ustavni sud Kosova, a sa tim, povećati kvalitet naših odluka.

Nakon odlaska u Strazbur i rada u ESLJP, jedan od mojih glavnih ciljeva je bio da dobijem stručna znanja u ovoj dragocenoj instituciji i primenjujem u svom svakodnevnom radu u Ustavnom sudu Kosova.

Nakon što sam dobio priliku da saznam iz prve ruke organizacione razlike između ESLJP i našeg Suda, potpuno svestan činjenice da je ESLJP specijalizovani sud za ljudska prava i pošto sam znao da su ljudska prava samo jedna od komponenti rada Ustavnog suda Kosova, iako je Konvencija o ljudskim pravima deo našeg zakonodavstva, bio sam potpuno svestan da postizanje mog željenog cilja nakon što se okonča praksa neće biti lak zadatak.

Nakon mog povratka u Ustavnom sudu Kosova i naškon što sam počeo da radim ovde na slučajevima, shvatio sam da se moje znanje stečeno u ESLJP može podeliti na tri glavne teme:

- Preliminarna ocena novog slučaja – glavni predmet spora
- Član 2 Konvencije – pravo na život
- Član 6 Konvencije – pravično suđenje

Naučene lekcije

a) Nakon prakse u ESLJP i baveći se slučajevima tokom pripravničkog perioda, shvatio sam koliko je važna činjenica da se odmah identifikuju glavni elementi slučaja ili suština spora. Shvatio sam koliko je važno da se izbegne ocena nepotrebnih detalja koji vam mogu oduzeti vreme, pa čak i odvesti u pogrešnom pravcu. Ja sam već koristio ovaj pristup u slučajevima ovde u Sudu, pripremajući kraće izveštaje i koncentrišem se više na suštinu spora.

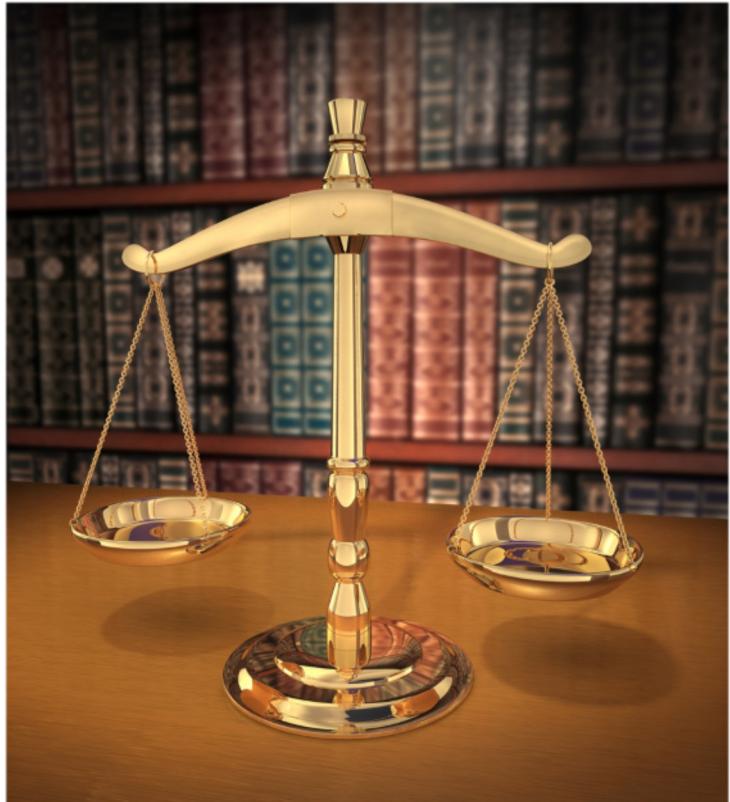
b) Iako je Konvencija u svojoj celini dizajnirana da štiti ljudska prava privatnih lica od nelegitimnog mešanja države u ta prava, ponovo se dešavaju situacije kada Konvencija štiti prava pojedinaca od potencijalne povrede trećih lica. Radeći u takvim slučajevima u ESLJP, naučio sam sve procedure u potencijalnim situacijama ovde. Potpuno sam svestan činjenice kako Sud može prići ovoj vrsti slučajeva, kakvu vrstu dokaza treba ispitati, kako primeniti test proporcionalnosti ako se povreda već desila, koje stanovište treba Sud da zauzme ako se moguća amnestija po zakonu može odobriti za potencijalnog počinjoca i mnoge druge stvari.

c) Treća tema se odnosi na član 6 Konvencije ili član 31. Ustava Kosova, koji se sastoji od prava na pravično suđenje. Glavno iskustvo koje sam naučio u ESLJP u vezi sa ovim članom, koje sam već koristio ovde, je primena člana u građanskim i krivičnim slučajevima, uvek imajući u vidu autonomno značenje ovog člana Konvencije u odnosu sa domaće zakonodavstvo.

Period koji sam proveo u ESLJP je veoma korisan iz stručnog ugla i pružio mi je odličnu priliku da povećam znanje o zaštiti ljudskih prava uopšteno, a naročito metodologiju rada koja se primenjuje u ESLJP kada se bavimo slučajevima ljudskih prava.

Stekao sam nova znanja, veštine i upoznao nove ljude, i naučio sam mnogo o:

- Strukturi ESLJP
- Organima koji odlučuju u ESLJP
- Pristupu Suda prema svakom članu Konvencije
- Proceduralnom i materijalnom aspektu svakog člana
- Proširio sam znanje o delotvornim pravnim sredstvima
- Razmatranje takozvanih „osetljivih slučajeva“

Želeo bih da se zahvalim Prof. dr Enveru Hasaniju, predsedniku Ustavnog suda Republike Kosovo, na naporima da se postigne visoko profesionalan projekat za pravne savetnike Suda, i što mi je pružio priliku da budem jedan od polaznika pripravničkog programa. Po red toga, želim da izrazim zahvalnost Kancelariji Saveza Evrope u Prištini, a posebno g. Andrewu Fordu, na odličnoj pripremi projekta i veoma dobroj saradnji. Moja najdublja zahvalnost ide i ambasadi Švajcarske na Kosovu, koja je omogućila ovaj projekat, doprinoseći finansijskim sredstvima i zahvalan sam svim mojim kolegama, pravnim savetnicima Ustavnog suda, na stalnoj podršci tokom mog boravka u Strazburu.

Konačno, želeo bih da se zahvalim mom administrativnom nadzorniku, gđi Silviji di Martino i njenom osobljju, kao i mom profesionalnom nadzorniku, g. Ylliju Peco zajedno sa njegovim osobljem, za svu pomoć koju su mi pružili tokom prakse i obuke u Strazburu.

Boban Petkovic

Program stažiranja u Evropskom Sudu za ljudska prava
Strazbur

Kao deo projekta finansiranog od strane Vlade Švajcarske uz podršku Kancelarije Saveta Evrope u Prištini, prisustvovao sam specijalizaciji u Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu od 1. avgusta 2014. godine do 22. decembra 2014. godine.

Od prvog dana u Sudu za ljudska prava dobio sam uvid u sistem funkcionisanja, organizacione strukture, pravilnik Suda, kao i raspored obuka redovno organizovan za službenike i stručnjake koji rade u sudu.

Na samom početku obuke, Savet Evrope je organizovao uvodne kurseve u kojima su različiti predavači objasnili sistem funkcionisanja Saveta Evrope, njegove nadležnosti, kao i organizacije koje rade kao nezavisna tela, ali pod okriljem i unutar sistema Saveta Evrope.

Prisustvovao sam sledećim obukama:

- Pravnim radionicama za pravnike
- Kriterijumi prihvatljivosti (SJ i CTE slučajevi)
- Landmark slučajevi
- Uvodni kursevi (od 26. maja do 6. juna 2014. godine)

Sud je, takođe, organizovao redovna predavanja o Konvenciji o ljudskim pravima od strane eminentnih profesora i sudija ESLJP, koji se bave predmetima u vezi sa zaštitom ljudskih prava i sloboda.

Dana 28. avgusta 2014. godine, prisustvovao sam predavanju sudskega Boštjana Zupančića i Elizabret Steiner u vezi sa opštom praksom, praćeno većem Velikog veća, kod odlučivanja u vezi sa zahtevom u skladu sa članom 43. Konvencije.

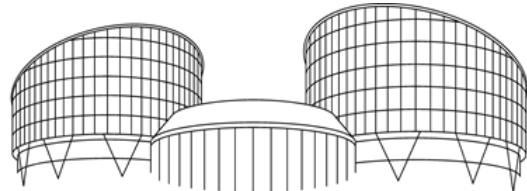
Dana 2. decembra 2014. godine, prisustvovao sam predavanju sudske Marka Villigera o članu 10. Sloboda izražavanja.

Tokom obuke, prisustvovao sam pojedinim sednicama Velikog veća, koje su se obično održavale za složenje predmeta, a pošto sam radio za pravno odeljenje Crne Gore, imao sam priliku da obavljam niz zadataka, koje obično rade advokati u sekretarijatu (kao advokat u sekretarijatu, izradio sam ukupno 160 slučajeva koji su podneti ESLJP protiv Crne Gore).

Slučajevi su bili različiti po prirodi i registrovani tokom 2010. i 2011. godine. Ove predmeta je Sud proglašio neprihvatljivim po različitim osnovama i njima se bavio sudska pojedinac.

Naučene lekcije

Tokom veoma prijatne i plodne obuke u ESLJP, između ostalog, osećao sam da najviše napredujem u profesionalnom radu i u vršenju mojih redovnih dužnosti, što je na kraju i cilj ovog projekta. Poboljšana performansa u mom svakodnevnom radu je direktna posledica obuke u ESLJP i može se videti u nekoliko aspekata obavljanja svakodnevnih zadataka.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Kao prvo, naglašiću poboljšan kvalitet izrađivanja izveštaja na kojima radim, što se ogleda u minimalnom broju negativnih komentara na nacrte na kojima sam radio. Druga oblast u kojoj sam lično primetio značajno poboljšanje je znanje i primena pravne terminologije na engleskom jeziku. Kao treću oblast poboljšanja u mom radu smatram stalno korišćenje HU-DOC sajta, što ranije nisam radio, a što je ubrzalo proces u pronalaženju odgovarajuće odluke ESLJP, kao i potragu za inovacijama u kontekstu funkcionisanja procesa ESLJP i odlučivanja.

Stručno znanje koje sam stekao tokom obuke i predavanja u kombinaciji sa profesionalnim znanjem i iskustvo koje sam stekao radeći na specifičnim slučajevima, sigurno će mi omogućiti da poboljšam kvalitet rada dok radim na slučajevima koje razmatra Ustavni sud i izrađujem bolje i konciznije izveštaje o tvrdnjama podnosiča zahteva u pogledu povreda prava garantovanih Ustavom i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama u slučajevima pred Ustavnim sudom.

Za pruženu mogućnost u pripravničkom programu u Evropskom суду за ljudska prava u Strazburu, zahvaljujem se predsedniku Ustavnog suda Kosova i svim sudijama Suda, Vladi Švajcarske i Kancelariji Saveta Evrope u Prištini.

**ESLjP – važne odluke
(1. januara – 30. juna 2016. godine)**

Postupci lustracije protiv predsednika Ustavnog suda su bili nepravični

U presudi Veća u slučaju **Ivanovski protiv „Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije“** (predstavka br. 29908/11), koja je objavljena 21.01.2016. godine, Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da:

nije došlo do povrede člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima u vezi s navodnim nedostatkom pristupa sudu;

je došlo do povrede člana 6 na račun ukupne nepravičnosti postupka lustracije; i

povrede člana 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života).

Slučaj se odnosi na postupak lustracije protiv tadašnjeg predsednika Ustavnog suda „Bivše Jugoslovenske Republike Makedonija“, zbog čega je otpušten sa dužnosti. Sud je posebno utvrdio da otvoreno pismo premijera, u kome navodi da je član Ustavnog suda saradivao sa službama bezbednosti, objavljeno u medijima dok je postupak lustracije protiv g. Ivanovski bio na čekanju, nije bilo u skladu sa pojmom „nezavisan i nepristrasan sud“ u smislu člana 6. Analize nacionalnih sudova u slučaju g. Ivanovski nisu bile dovoljno temeljne da bi se zaključilo da je uplitanje u njegova prava prema članu 8 bilo neophodno. Pored toga, uplitanje u njegova prava, posebno zabrana bilo kakvog zapošljavanja u javnoj službi ili akademiji u periodu od pet godina, je bilo nesrazmerno legitimnom cilju koji se želi postići.

Pravično zadovoljstvo (član 41)

Sud je utvrdio da „Bivše Jugoslovenska Republika Makedonija“ treba da plati g. Ivanovski 4.500 evra (EUR) na ime nematerijalne štete i 850 evra na ime troškova i izdataka.

Isključenje bošnjačkog političara koji živi u Republici Srpskoj sa izbora za Predsedništvo Bosne i Hercegovine je bilo diskriminatorno

U presudi Veća u slučaju **Pilav protiv Bosne i Hercegovine** (predstavka br. 41939/07), koja je objavljena 09.06.2016. godine, Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da je došlo:

do povrede člana 1. Protokola br. 12 (Opšta zabrana diskriminacije) uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima.

Slučaj se odnosi na žalbu političara koji živi u Republici Srpskoj (jedan od dva konstitutivna entiteta Bosne i Hercegovine), koji se izjašnjava kao Bošnjak, zasnovanoj na činjenici da mu je bilo pravno onemogućeno da učestvuje na izborima za Predsedništvo države. Sud je primetio da dok je g. Pilav, povezan sa jednim od „konstitutivnih naroda“, imao ustavno pravo da učestvuju na izborima za Predsedništvo, od njega se tražilo da napusti svoj dom i preseli u Federaciju Bosne i Hercegovine (drugi sastavni entitet Bosne i Hercegovine) kako bi efikasno ostvario ovo pravo. Sud je smatrao da je isključenje g. Pilava sa izbora za Predsedništvo bilo zasnovano na kombinaciji etničkog porekla i mesta stanovanja, što predstavlja diskriminаторno postupanje.

Pravično zadovoljstvo (član 41)

Sud je takođe, utvrdio da utvrđivanje povrede predstavlja dovoljno pravično zadovoljenje za bilo koju nematerijalnu štetu koju je pretrpeo g. Pilav. Sud je,だље, utvrdio da Bosna i Hercegovina treba da mu plati 6.607 evra (EUR) na ime troškova i izdataka.

Zakon koji reguliše kontrolu troškova političkih partija nije bio jasan

U presudi Veća u slučaju **CumhuriyetHalkPartisi protiv Turske** (predstavka br. 19920/13), koja je objavljena 26.04.2016. godine, Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da je došlo do:

povrede člana 11 (Sloboda okupljanja i udruživanja) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se tiče konfiskacije značajnog dela sredstava glavne opozicione stranke u Turskoj, CumhuriyetHalkPartisi, od strane Ustavnog suda nakon inspekcije njenih računa od 2007. do 2009. godine. Sud je utvrdio da zahtev prema političkim strankama da izlažu svoje finansije službenoj inspekciji nije samo po sebi pokrenulo pitanje iz člana 11, jer je služilo ciljevima transparentnosti i odgovornosti, čime se osigurava povjerenje javnosti u političke procese. Sud je naglasio, međutim, da, imajući u vidu važnu ulogu političkih stranaka u demokratskim društvima, bilo koji zakonski propis koji može imati uticaj uplitanja u njihovu slobodu udruživanja, kao što je inspekcija njihovih troškova, mora da bude formulisan u smislu koji daje razumnu indikaciju o tome kako će se te odredbe tumačiti i primeniti.

U slučaju CumhuriyetHalkPartisi, delokrug pojma nezakonitih troškova prema relevantnim zakonskim odredbama na snazi u to vreme, kao i primenjive sankcije za nezakonite troškove su, međutim, bile nejasne.

Pravično zadovoljstvo (član 41)

Sud je utvrdio da Turska treba da plati podnosiocu zavodu 1.085,800 evra (EUR) na ime materijalne štete i 5.000 evra za troškove i izdatke.

Prinudni rad za zatvorenike u dobi za penzionisanje nije u suprotnosti sa Konvencijom

U presudi Veća u slučaju **Meier protiv Švajcarske** (predstavka br. 10109/14), koja je objavljena 09.02.2016. godine, Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da:

nije bilo povrede člana 4 § 2 (Zabrana ropstva i prinudnog rada) Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Slučaj se tiče kriterijuma za zatvorenike da rade van starosne granice za penzionisanje. Sud je utvrdio da nije bilo dovoljno konsenzusa među državama članica Saveta Europe u pogledu prinudnog rada za zatvorenike nakon penzionisanja. U skladu s tim, Sud je istakao, s jedne strane, da su švajcarske vlasti uživale značajno polje slobodne procene i, s druge strane, nema apsolutne zabrane koja se može izvesti iz člana 4. Konvencije. Prinudni rad izvršen od strane g. Meiera tokom pritvora može se smatrati „radom koji treba da se izvrši u okviru redovnog pritvora“, u smislu člana 4. Konvencije. Prema tome, to nije predstavljalo „prinudni ili obavezni rad“ u smislu navedenog člana.

Izveštavanje medija o hapšenju bivšeg generalnog sekretara Ministarstva finansija je dovelo do višestrukih povreda Evropske konvencije o ljudskim pravima

U presudi Veća u slučaju **Popov protiv Bugarske** (predstavka br. 39651/11), koja je objavljena 09.06.2016. godine, Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da je došlo:

do povrede člana 3 (zabrana neljudskog ili ponizavajućeg postupanja i nedostatak efikasne istrage) Evropske konvencije o ljudskim pravima;

povrede člana 6 § 2 (pretpostavka nevinosti) Konvencije u vezi sa izjavama ministra unutrašnjih poslova na dan hapšenja g. Popova;

nije bilo povrede člana 6 § 2 Konvencije u vezi sa izjavama premijera i tužioca R.V. na dan hapšenja g. Popova;

povrede člana 8 (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) zbog medijskog izveštavanja o hapšenju g. Popova i pretresu i zaplenjivanju sprovedenim u kancelariji g. Popova; i

povrede člana 13 (Pravo na djelotvorni pravni lijek) a u vezi sa članovima 3, 6 § 2 i 8.

Slučaj se odnosi na hapšenje g. Popova, bivši generalni sekretar Ministarstva finansija, tokom policijske operacije koja je dobila široku medijsku pokrivenost. Sud je utvrdio da je g. Popov bio izložen ponizavajućem postupanju od strane policije prilikom njegovog hapšenja i da naredna istraga nije bila dovoljno brza, niti je izvršena sa potrebnom pažnjom. To nije omogućilo da se utvrde niti odrede činjenice, kada je primenjivo, u vezi sa odgovornošću policajaca koji su bili uključeni. Pošto je g. Popov kasnije oslobođen od strane suda, Sud je utvrdio da su izjave ministra unutrašnjih poslova na sam dan hapšenja dovele do povrede njegovog prava na pretpostavku nevinosti, ali ne i izjave javnog tužioca R.V. ili premijera. Medijsko izveštavanje hapšenja, a i pretres i zaplenjivanje, sprovedeno u notarskoj kancelariji je dovelo do kršenja prava podnosioci predstavke na poštovanje njegovog privatnog života. Na kraju, Sud je zaključio da podnosioci predstavke nisu imali nikakvo pravno sredstvo prema domaćem zakonu koje bi im omogućilo da potvrde svoja prava.

Pravično zadovoljstvo (član 41)

Sud je utvrdio da Bugarska treba da plati g. Popovu 10.000 evra (EUR) i g. Popovu 4.000 evra u

pogledu nematerijalne štete i 5.000 evra zajednički u pogledu troškova i izdataka.

(Za više detalja, molimo, posetite sajt Evropskog suda za ljudska prava: www.echr.coe.int)

1. Nemačka – Parlamentarna konferencija

Datum: 04.07.2016 – 04.07.2016

Berlin - Parlamentarna skupština Saveta Evrope će organizovati parlamentarnu konferenciju o „Slobodi medija kao kamen temeljac za demokratske izbore“ u saradnji sa Venecijanskom komisijom. Delegacija Venecijanska komisija će intervenisati na standardima za medije u kontekstu izbora, etike medija i transparentnost u pogledu političkih interesa stranaka i ulogu parlamenata u osiguravanju slobode medija u kontekstu izbora.

2. Azija – Ustavna pravda

Datum: 08.08.2016 – 13.08.2016

Nusa Dua – Udruženje azijskih ustavnih sudova i sličnih institucija (AACC) će održati svoj 3. kongres.

3. Bugarska – Ustavna pravda

Datum: 21.09.2016 – 22.09.2016

Sofija – Predsednik Venecijanske komisije će učestvovati na Međunarodnoj konferenciji o “*Zaštiti osnovnih prava građana i nacionalna bezbednost u savremenom svetu*“. *Uloga Ustavnih sudova*“ povodom 25. godišnjice Ustavnog suda Bugarske.

4. Frankofonske zemlje – Ustavna pravda

Datum: 27.09.2016 – 30.09.2016

Kišinjev – Konferencija načelnika institucija Udruženja ustavnih sudova koje koriste francuski jezik (ACCPUF).

5. Ukrajina – Ustavna pravda

Datum: 07.10.2016 – 08.10.2016

Kijev - Konferencija povodom 20. godišnjice Ustavnog suda Ukrajine. Ovaj događaj je u ko-organizaciji Ustavnog suda i Venecijanske komisije u okviru Saveta Evrope/Evropske unije u okviru programske saradnje istočnog partnerstva, koordinator OEBS projekta u Ukrajini i IRZ - Stiftung.

6. 108. plenarna sednica Venecijanske komisije Saveta Evrope

Datum: 14.10.2016 – 15.10.2016

Mesto sastanka: Scuola Grande di San Giovanni Evangelista.

7. Jermenija – Ustavna pravda

Datum: 20.10.2016 – 23.10.2016

Erevan - Konferencija o „*Ulozi i značaju odluka ustavnih sudova u rešavanju pravnih praznina i pravne nesigurnosti*“ u zajedničkoj organizaciji Ustavnog suda Jermenije, Venecijanske komisije i Konferencije organa ustavne kontrole zemalja nove demokratije.

Ova konferencija je finansirana od strane CoE/EU programa: “*Programski okvir saradnje u zemljama Istočnog partnerstva*“.

8. 109. plenarna sednica Venecijanske komisije Saveta Evrope

Datum: 09.12.2016 – 10.12.2016

Venecia-Scuola Grande di San Giovanni Evangelista.

Presuda

KI 132/15

Podnositelac

Manastir Visoki Dečani

Zahtev za ocenu ustavnosti dveju odluka br. AC-I-13-0008 i AC-I-13-0009 Žalbenog veća Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosovo za pitanja koja se odnose na Kosovsku agenciju za privatizaciju od 12. juna 2015. godine

Žalbeno veće Posebne komore Vrhovnog suda Republike Kosovo je odlučilo u imovinskom sporu između podnosioca zahteva (Manastira Visoki Dečani) i trećih lica (predstavnika društvenih preduzeća „Ilirija“ i „Apiko“ u opštini Dečani) u korist podnosioca i ta odluka je postala pravosnažna *res judicata*.

Posle određenog vremenskog perioda, treća lica su se ponovo obratila žalbom Žalbenom veću, koja je usvojena, kao osnovana, poništavajući prethodne odluke o tom pitanju i utvrđujući da Posebna komora nije bila nadležna da sudi ovu stvar. Podnositelac zahteva se žalio Ustavnom суду, uglavnom zbog povreda načela *res judicata* od strane Žalbenog veća, tvrdeći da nijedno od trećih lica nije imalo pravo na žalbu, jer su se oni u poslednjem stepenu izjasnili kao lica koja nisu ovlašćena u postupku i da Žalbeno veće nije imalo pravo da razmatra njihove podneske.

Ustavni sud je prvo ocenio preliminarna proceduralna pitanja ovog slučaja, uključujući i njegov istorijat. Ustavni sud je, zatim, ocenio slučaj u detalje, prilikom čega je, između ostalog, utvrdio da je Žalbeno veće povredilo načelo pravne sigurnosti i uskratilo podnosiocu pravično i nepristrasno suđenje, jer je koristilo žalbeni postupak da bi poništio prethodne odluke i ponovo vratilo originalni imovinski spor redovnim sudovima. Sud je utvrdio da su osporene odluke postale *res judicata*.

Ustavni sud je takođe naglasio da su predmetna stvar ocene ustavnosti osporene odluke Veće Apelacionog suda 2015. godine, i da ovo ni na koji način, bilo pozitivno ili negativno, ne odražava se na zakonitost mnogih i različitih postupaka koji su se desili prije osporenih odluka, jer je to van okvira nadležnosti Ustavnog suda.

Ustavni sud je zaključio da je došlo do povrede prava podnosioca na pravično i nepristrasno suđenje, kao što je garantovano članom 31. stav 2. Ustava u vezi sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

U vezi sa strankama koje imaju pravo da podnesu zahtev za ocenu ustavnosti u Ustavnom sudu, prema članu 113 [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava Republike Kosova:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
2. Skupština Kosova, Predsednik Republike Kosovo, Premijer i Ombudsman su ovlašćeni za podnošenje sledećih pitanja:
  - (1) saglasnost zakona, dekreta Predsednika i Premijera i uredbi Vlade, sa Ustavom;
  - (2) saglasnosti Statuta opština sa Ustavom;
3. Skupština Kosova, Predsednik Republike Kosovo i Vlada su ovlašćeni da podnose sledeća pitanja:
  - (1) sukob ustavnih nadležnosti između Skupštine Kosova, Predsednika Republike Kosovo i Vlade Kosova; (2) saglasnosti predloženog referenduma sa Ustavom;
  - (3) saglasnosti objavljivanja vanrednog stanja i mera preduzetih tokom istog sa Ustavom;
  - (4) saglasnost predloženih ustavnih amandmana sa obaveznim međunarodnim sporazumima, ratifikovanih ovim Ustavom i razmatranje ustavnosti procedure sproveđenja;
  - (5) ako je Ustav prekršen tokom izbora Skupštine.

4. Opština može da ospori ustavnost zakona ili akata Vlade koji povređuju njihove opštinske odgovornoštiti ili umanjuju njihove prihode, ako taj zakon ili akt utiče na tu Opštinu.
5. Deset (10) ili više poslanika Skupštine može, u roku od osam (8) dana od usvajanja, da ospori ustavnost bilo kog zakona koji je usvojila Skupština, kako zbog sadržaja tako i zbog procedure sproveđenja.
6. Trideset (30) ili više poslanika Skupštine može da pokrene postupak ako je Predsednik Republike Kosovo ozbiljno prekršio Ustav.
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.
8. Sudovi su ovlašćeni da, Vrhovnom суду, podnesu slučajeve koji se tiču saglasnosti nekog zakona sa Ustavom, ako je ta saglasnost primećena tokom sudskega postupka i ako relevantni sud nije siguran u saglasnost spornog zakona sa Ustavom i samo ako odluka relevantnog suda zavisi od saglasnosti zakona.
9. Predsednik Skupštine Kosova mora da podnese predloženi Ustavni amandman pre usvajanja istog na Skupštini, kako bi se osiguralo da predloženi amandman ne umanjuje prava i slobode garantovane poglavljem II ovog Ustava.
10. Dodatna jurisdikcija se može regulisati zakonom.

Pokretanje postupka pred Ustavnim sudom?

Pokretanje postupka pred Ustavnim sudom se vrši podnošenjem zahteva Ustavnom sudu. Zahtev se podnosi popunjavanjem obrasca zahteva, koji možete preuzeti sa internet stranice Ustavnog suda ili ga tražiti direktno u Ustavnom sudu (iako to zahteva puno vremena).

Pre nego što popunite obrazac zahteva, molimo Vas da konsultujete "Uputstva" o popunjavanju obrasca, koja takođe možete naći na internet stranici Ustavnog suda.

Nakon što popunite obrazac zahteva, možete ga lično podneti u Ustavnom sudu, tokom redovnog radnog vremena, putem pošte ili elektronskom poštom (email).

Zahtev treba da bude obrazložen i treba mu priložiti dokaze i sva druga potrebna dokumenta (nemojte dostavljati originalna dokumenta, jer Vam neće bit vraćena nakon razmatranja predmeta).

Za sva moguća pitanja, možete nam se obratiti elektronskom poštom na sledeću adresu:
gjykata.kushtetuese@gjk-ks.org.

Kakav je postupak pred Sudom?

Ukoliko Ustavni sud ocijeni da je apelacija dopustiva, on će zahtevati od druge strane da dostavi svoj odgovor ili da podnese dokumente vezane za zahtev.

Nedostavljanje odgovora ne utiče na tok postupka pred Sudom.

Postupak se obavlja u pismenoј formi, ali Sud može održati javnu raspravu kada je potrebno raspraviti pitanje od značaja za donošenje odluke.

Podnositelj apelacije može izložiti vlastiti predmet pred Sudom ili može izabrati osobu koja će ga zastupati pred Sudom.

U tom slučaju, podnositelj apelacije treba angažovati advokata koji će izložiti njegov slučaj. Vaš zastupnik dužan predočiti punomoć na osnovu koje vas zastupa.

INFORMACIJE O USTAVNOM SUDU

Zgrada Ustavnog suda:

Ustavni sud Republike Kosovo, od svoje funkcionalizacije 2009. godine je smešten u zgradu bivšeg Zaštitnog korpusa Kosova ZKK, koja se nalazi u centru Prištine, u Gradić Pejtonu. Ova lokacija Suda, u centru glavnog grada, je simbol jednakog pristupa na ustavnu pravdu svih građana i drugih ovlašćenih stranki. Ova zgrada se tokom godina prilagođavala potrebama i prirodi rada Ustavnog suda. Ovo je urađeno uz pomoć donatora. Konkretno, sudnica je finansirana od strane Ustavnog suda Republike Turske 2010. godine, osnivanje biblioteke Suda je u potpunosti projekat GIZ za pravnu reformu, a dodatne kancelarije-kontejneri su donacija Ustavnog suda Republike Turske 2011. godine. Ova zgrada ima svega 784 m² a u njoj radi 65 radnika Suda.

ADRESA

Ulica: "Perandori Justinian", nr. 44, 10000, Priština
Tel: +381 (0)38 60 61 62
Mob: +377 (0)45 200 595; +377 (0)45 200 576
Fax: +381 (0)38 60 61 70
E-mail: gjykata.kushtetuese@gjk-ks.org
Veb: www.gjk-ks.org